

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 931/2022
18.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Момчиловић, адвокат из ..., против туженог „Карратех“ д.о.о. Београд, у ликвидацији, чији је пуномоћник Миодраг Ракић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 942/21 од 04.06.2021. године, у седници већа одржаној 18.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 942/21 од 04.06.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 3325/17 од 06.10.2020. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3325/17 од 06.10.2020. године, ставовима првим и другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле да поништи решење туженог о отказу уговора о раду број .. од 14.11.2012. године и да се обавезе тужени да тужиљу врати на рад. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев да се обавезе тужени да тужиљу врати на радно место Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати зараде почев од дана доношења решења о отказу уговора о раду до враћања на рад, са законском затезном каматом на сваки месечни износ зараде почев од доспелости до исплате, те да уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Ставом петим изреке, обавезана је тужиле да туженом накнади трошкове поступка од 115.500,00 динара, а одбијен је захтев за износ од 3.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 942/21 од 04.06.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, тако што је поништено решење туженог број .. од 14.11.2012. године само у погледу датума престанка радног односа и утврђено да је тужиле престао радни однос код туженог дана 26.11.2012. године. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда у осталом делу става првог, у ставу другом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија тужиле основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог на радном месту ... које је укинута Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова (ступео на снагу 15.09.2012. године). Програмом решавања вишка запослених од 05.10.2012. године, тужени је предвидео за запослене на ... (чија су радна места укинута) као меру решавања вишка запослених рад код другог послодавца. Понудом за закључење анекса број 1 уговора о раду од 19.07.2011. године, који је код туженог заведен под бројем .. од 05.10.2012. године, тужени је тужилу предложио измену уговорених услова рада која се састоји у примени мере за запошљавање предвиђене чланом 155. став 1. тачка 5. Закона о раду, рад код другог послодавца на истим пословима, а код послодавца „Авала стар“ д.о.о. Београд почев од 08.10.2012. године, са датим разлозима да је престала потреба за радом одређеног броја запослених, јер је донет нов акт о организацији и систематизацији послова којим су укинута одређени организациони делови код послодавца, те да је Програмом решавања вишка запослених предвиђено да послодавац одређеним запосленима који су вишак понуди рад код другог послодавца.

Анексом број 1 уговора о раду који је код туженог заведен под бројем .. од 05.10.2012. године, утврђено је да се мења основни уговор о раду од 19.07.2011. године са свим припадајућим анексима, да уговорне стране сагласно констатују да је запослени прихватио писану понуду послодавца за закључење овог анекса, те да се запосленом нуди рад код другог послодавца у смислу примене мере за запошљавање предвиђене чланом 155. став 1. тачка 5. Закона о раду на основу усвојеног Програма решавања вишка запослених од 05.10.2012. године. У датим разлозима наведено је да потписивањем тог анекса запослени прихвата примену мере за запошљавање код другог послодавца и то на пословима ... код „Авала стар“ д.о.о. Београд почев од 08.10.2012. године, те да ће уговором о раду код новог послодавца уговорне стране детаљније регулисати радно-правни статус као и сва овлашћења, права, обавезе и одговорности из радног односа. Чланом 6. тог анекса предвиђено је да ће се по закључењу анекса, запосленом отказати основни уговор о раду од 19.07.2011. године и да ће се приступити заснивању радног односа код новог послодавца. Решењем туженог број .. од 05.10.2012. године тужилу која обавља послове ... отказан је уговор о раду због престанка потребе за њеним радом. Тим решењем утврђено је да тужилу престаје радни однос 07.10.2012. године и да јој је омогућено остваривање права из члана 155 став 1. тачка 5. Закона о раду у смислу примене мере за запошљавање, рад код другог послодавца који је тужила прихватила. Понуду од 05.10.2012. године, анекс од 05.10.2012. године и решење од 05.10.2012. године тужила је одбила да прими у

кадровској служби другог послодавца „Фабрика картона Умка“ дана 09.10.2012. године (како је констатовано на сваком од тих писмена), због чега су наведени акти истакнути на огласној табли дана 11.10.2012. године. Тужени је сва акта уобичајено истицао на огласној табли „Фабрике картона Умка“ која се налазила испред зграде, а тужени као и „Фабрика картона Умка“ су били саставни део групације „Карпа star“.

Оспореним решењем који је код туженог заведен под бројем .. од 14.11.2012. године, тужили је отказан уговор о раду због одбијања да закључи анекс уговора о раду и пређе на рад код другог послодавца и утврђен је престанак радног односа дана 03.11.2012. године као даном достављања тог решења. Наведено решење уручено је тужили преко њеног супруга крајем новембра 2012. године у пословним просторијама послодавца који је доставио потврду о њеној привременој спречености за рад у периоду од 08.10.2012. године до 31.10.2012. године. Тужила је одјављена са обавезног социјалног осигурања 03.11.2012. године због отказа уговора о раду-одбијања да ради код другог послодавца. На основу дописа тужиле упућеном директору туженог од 22.10.2012. године, заведен код туженог под бројем .. од 22.12.2012. године, утврђено је да је тужила обавестила директора туженог послодавца да је од 08.10.2012. године на боловању, да јој је речено да је тужени послодавац угашен и да потпише решење о преласку код новог послодавца „Авала стар“ и да тамо настави боловање, те да је на договорном састанку 14.10.2012. године директор „Авала стар“ обавестио да су сви послови попуњени и да он нема послове које би она могла да обавља, услед чега је фиктивни прелазак у ту фирму је за тужилу неприхватљив, па је предложила да тужени донесе решење о споразумном прекиду радног односа са исплатом отпремнине.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду од 14.11.2012. године и враћања на рад, налазећи да је након покушаја уручења понуде, анекса уговора о раду и решења о отказу уговора о раду од 05.10.2012. године тужени поступио у складу са законом када је исте прибио на огласну таблу и да је у поступку решавања радно-правног статуса тужиле у свему поступио у складу са чланом 155. став 1. тачка 5. Закона о раду. При том је без утицаја решење о престанку радног односа 05.10.2012. године, обзиром да је донето под условом ако тужила прихвати понуду и анекс за рад код другог послодавца, због чега је то решење без дејства. Имајући у виду да је решење о отказу уговора о раду од 14.11.2012. године за тужилу преузео супруг, обзиром да је исти са туженом у том периоду живео у заједничком домаћинству, оценили су да је предметно решење уредно достављено тужили. Као организатор процеса рада послодавац је овлашћен да измени акт о организацији и систематизацији послова због чега је престала потреба за радом оређених запослених услед укидања послова које су обављали, конкретно радна места ..., након чега је донет Програм решавања вишка запослених у складу са чланом 155. Закона о раду којим је предвиђена мера запошљавања рад код другог послодавца. Из изнетих разлога, оценили су да је предметно решење о отказу уговора о раду од 14.11.2012. године донето у законом предвиђеном поступку и да су испуњени услови за примену одредбе члана 179. тачка 7. Закона о раду, с обзиром на то је без оправданог разлога тужила одбила понуду за закључење анекса уговора о раду ради упућивања на рад код другог послодавца. Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда у погледу оцене законитости предметног решења и захтева за враћање на рад, па је у том делу потврдио првостепену пресуду. Имајући у виду да је одлуком послодавца утврђен престанак радног односа 3.11.2012. године, а да је оспорено решење достављено тужили 26.11.2012. године, то је првостепена пресуда преиначена у том делу и поништено

решење послодавца у погледу датума престанка радног односа утврђењем да је престао даном уручења те одлуке.

Врховни суд налази да се основано ревизијом тужиље указује на погрешну примену материјалног права, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 179. тачка 9. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09), који је био у примени у време доношења оспореног решења, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбама чланова 153-158 истог Закона, прописан је начин утврђивања вишка запослених код послодавца када је, с обзиром на укупан број запослених и број запослених који су вишак, неопходно доношење програма решавања вишка запослених, па је прописана садржина програма и поступак његовог доношења. Чланом 155. став 1. тачка 5. истог Закона, прописано је да програм садржи мере за запошљавање, поред осталих и рад код другог послодавца. Одредбом члана 171. став 1. тачка 4. Закона о раду, предвиђено је да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада (анекс уговора) ако је запосленом који је вишак обезбедио остваривање права из члана 155. став 1. тачка 5. овог Закона. Према члану 179. став 1. тачка 7. истог Закона послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на његово понашање и потребе послодавца и то ако одбије закључење анекса уговора о раду у смислу члана 171. став 1. тачка 1)-4) тог закона.

У конкретном случају код туженог послодавца је дошло до организационих промена и потребе смањења броја запослених. Програмом решавања вишка запослених од 03.10.2012. године (истакнут на огласној табли 5.10.2012. године) тужени је за запослене (између осталих и за тужиљу) који су обављали послове ..., а чија су радна места укинута Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова, предвидео као меру запошљавања рад код другог послодавца (члан 9. Програма). Оспорено решење о отказу уговора о раду од 14.11.2012. године донето је применом члана 179. тачка 7. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/2005), због одбијања тужиље да закључи анекс уговора о раду, као и премештај на рад код другог послодавца, јер је тужиљи у смислу члана 172. истог закона 23.10.2012. године достаљено писано обавештење о разлозима за премештај, а да се у законом предвиђеном року о понуди послодавца није изјаснила, нити је потписала анекс.

У тој ситуацији у поступку оцене законитости одлуке послодавца од значаја је да ли су разлози за отказ због одбијања понуде тужиље за закључење анекса уговора о раду у смислу члана 171. став 1. тачка 4. наведеног закона заиста били оправдани и да ли је послодавац донео одлуку у законом предвиђеном поступку. Имајући у виду наведено за сада се не може прихватити закључак нижестепених судова да је без оправданих разлога тужиља одбила понуду за закључење анекса уговора о раду ради упућивања на рад код другог послодавца тиме што је послодавац у смислу одредбе члана 185. Закона о раду уредно доставио понуду и анекс уговора о раду од 05.10.2012. године који тужља није потписала (што се сматра одбијањем понуде), те да је тужени поступио у складу са чланом 155. став 1. тачка 5. истог закона.

Наиме, измени уговорених услова рада у смислу члана 171. став 1. тачка 4. Закона о раду, претходи закључење споразума између послодавца и новог послодавца о преузимању запослених и заснивању радног односа са запосленим који су вишак код матичног послодавца. На тај начин послодавци регулишу не само преузета права и обавезе из тог уговорног односа, већ и извесност запослених који су вишак да буду преузети код новог послодавца, а што је од суштинског значаја за решавање њиховог радноправног статуса.

У конкретном случају оспорено решење од 14.11.2012. године, програм решавања вишка запослених, понуда од 05.10.2012. године, као и анекс уговор и претходно донето решење од 05.10.2012. године не садрже по ком основу нови послодавац „Авала стар“ д.о.о. преузима обавезу да заснује радни однос са тужиљом, као меру запошљавања вишка запослених код туженог послодавца, нити упућују када је и под којим условима закључен споразум између послодаваца, што је релевантно у погледу постојања оправданог разлога за отказ уговора о раду, имајући у виду околност на коју указује тужилца да је обавештена од стране директора „Авала стар“ д.о.о. Београд (на састанку одржаном дана 14.10.2012. године) да су сва радна места код тог послодавца попуњена и да нема услова за њеном радним ангажовањем, односно преузимањем.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по изнетим примедбама овог суда и утврдити све чињенице од којих зависи оцена законитости доношења решења о отказу уговора о раду тужилци, након чега ће поново одлучити о тужбеном захтеву правилном применом материјалног права.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, применом члана 165. став 3. ЗПП, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци ове одлуке.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**